

que poden tenir los incendis, los saqueigs, los atropellaments», *Despertador de Catalunya*.

Medusa [1917, *DOrt.* i nota de add. de Fontserè al seu *DOrt.*, c. 1925, posada al marge de *vorm*], pres del gr. *Μέδουσα* nom d'una de les Gorgones, que es representa amb una copiosa cabellera, pròpiament participi actiu de *μέδω* 'jo prenc cura de' (germà del llatí *mederi*).

¹ «*Metsina*: veneno, --- cosa opuesta a la vida, y con particularidad se toma por la bebida, polvos u otra composición de simples de esta qualidad, que la preparan para matar a alguno», *CRos*, 1764, p. 152.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

metgessa, metgia, metjar, metjament, metjaire, metger, plantes metgeres, metjastre, medicar, medicable, medicació, medicament, medicamentós, medicamentari, mèdic, medical, medicastre, metzina, metzinós, metziner, metzinar, emmetzinar, emmetzinat, emmetzinada, emmetzinador, emmetzinadora, emmetzinament, desemetzinar, emmetzinós, medicina, medecina, medicinar, medicinal, medicinale, medicinaire, medicinós, medicinejar, protomèdic, remei, remedi, remeier, remeial, remeiar, remeidiar, remeiable, meditar, mèditabund, meditació, meditador, meditatiu, meditós, premeditar, medusa.

METICULÓS, pres del ll. *meticulōsus*, pròpiament 'poruc' (d'on 'excessivament escrupolós'), derivat diminutiu de *metus* 'por'. □ 1.ª doc.: c. 1900 (eds. tardanes del Lab.; Vogel).

DERIV.: *Meticulositat*.

METIL, compost savi de *μέθυ* 'vi' amb *ῥλη* 'fusta', perquè forma la base de l'alcohol metilic o de llenya. □ 1.ª doc.: *metilèn* [*DOrt.*]; *metilè* [*DFa.*]; *metilic* [*DOrt.*]. *Metà*.

Metiment, V. *metre* v. *Metjaire, metjament, metjar, metjastre*, V. *metge* *Metla, metlla*, V. *ametlla* *Mètode, metòdic, metodisme, metoditzar, -ització, metodologia*, V. *episodi* *Metonímia, metonímic, metonòmàsia, metonomia*, V. *nom*

METOPA, pres del ll. *mētōpa*, i aquest, del grec *μετόπη* id., cpt. de *μετά* 'entre' i *ὀπή* 'forat'. □ 1.ª doc.: 1575, *OPou* (*ThPu.*, 11).

METRALLA, del fr. *mitraille* 'moneda engrunada, menuts, xavalla', 'metralla disparada', antigament *mitaille*, derivat de *mite* 'arna', 'certa moneda de valor escàs', pres del neerl. mj. *mite* 'arna', 'fotesa', 'moneda de poc valor' (pertanyent a l'arrel germànica *mait-* 'tallar'. □ 1.^a doc.: *Belv*.

DERIV.: *Metrallar; metralladora* (manquen encara *DOrt.*). *Metrallada. Metrallament*.

METRE, m., pres del ll. *mētrum* 'mesura, esp. la d'un vers', i aquest, del gr. *μέτρον* 'mida', 'mesura'. □ 1.ª doc.: com a unitat en el vers, S. XIII; unitat del

sistema mètric decimal, Lab. 1864.

«Ab la ser(p) vuellh ara *metre* mesclar / e podranme ser vers a dreg nomnar», i «en loc de blat e de vi, just razós, / e per diners plas *metres* consonans», *Cerverí de Girona*, 18/91.51, 11/79.14 (veg. el comentari de la nostra ed.). No n'hi ha d'altres testimonis en oc. antic, que jo sàpig, i en cat. i cast., fora d'això no apareix fins al S. xv; però hi ha en baix llatí *metrificatio* o cosa semblant en algun text més antic, que ja podria ser del S. xi, i en francès en el S. xiv: «A totes hores, / ses belles hores / historiadés / --- / sovint obría: / cert no sabia / conèxer leltre; / arreu los *metres* / fingint legia, / los ulls vogia / de ça y de lla», *JRoig* (*Spill*, 4003).

El ll. *MĒTRUM* va tenir algun prolongament de caràcter popular en alguns parlars antics lleonesos, gal·lecs i aragonesos en la forma *miedro, medro, metro*, en alguns textos dels Ss. xi-xiv, per als quals vegeu *DECH* (METRO) iv, 62a37-54, principalment com a nom d'una mesura de vi. Dos docs. d'això en la forma *metro* 1289 (mall.) i 1435 (val.). Un cas espars de *metra* mesura de vi (que omplia 1/7 d'una *tona* 'bóta, barril') apareix en un doc. de l'Alt Pallars de 967 relatiu a Cerbi (colle. Moreau). Sembla un diminutiu d'això un hapax *+metrell* que trobem en un doc. marí de Bna. de 1254: «menar diverses galiots, per rahó del armament de les dites fustes e fornir aquells de *metrells* en la dita galiota», *CaCandi, Misc. Hist. Cat.* II, 258. El sistema mètric decimal creat a França el 1791 va donar el nom de *metre* al seu patró de mesura lineal i s'introduí a Espanya a mj. S. XIX. Avui en els boscos de tramuntana de Mallorca, si m'informaren bé a Bunyola (1963), donen el nom de un *mètro* als troncs que tenen 2m 10cm.

Metratge. Mètric [Lab. 1840]. *Mètrica. Amètric*. *СРТ.: Metrificar* [S. XIV]; *metrificació; metrificador. Metrologia*: Aversó en el seu *Torcimany* descriu la *metrologia* (també grafiat *matrologia*) com un vici de dicció (I, 239, 255). *Metromania; metroman. Metrònom*, compost amb *νόμος* 'regla'. *Pantòmetre. Paràmetre; paramètric. Perímetre* [-tro, Lab. 1840], grec *περίμετρος* id.; *perimètric*.

Diàmetre [-tro, Lacav.], gr. *διάμετρος* 'diametral'; [Lacav.]. *Simetria* [Lacav.], gr. *συμμετρία* id.: «lo palàcio del Cap. Gral. del Ross. --- conté dintre molts primors y --- los adornan --- cristalls posats en *simetria* que admiraban a quants seguian las peças de dit palàcio», B. de Maldà (*Excursions*, p. 144); *simètric* [Lacav.]: «de la fàbrica interior de la Seu, són primoroses sas columnes, arcades y varandillas, sobre de cada una de ellas, *simètricas*», B. de Maldà (*Excursions*, p. 8); Maldà usa també *simetria* en el sentit de 'servei o distribució dels plats d'un àpat' (*Coll. B. V.*, 98) i fins per a 'plat d'un banquet' (id., 73). *Asimetria; asimètric. Dissimètric. Trimetre* [-tro, Lab. 1840].

METRE, v. ant. 'posar', del ll. *MĪTTĒRE* 'enviar', 'deixar anar, amollar', 'llançar, tirar'. □ 1.ª doc.: orígens. «Lo cor del bon cristià, qui retén bé la paraula de Déu e la *met* en obra, ço és senes avareza --- e senes